

2. Денисова Л. В. Измерения и методы математической статистики в физическом воспитании и спорте : учеб. пособ. для вузов / Л. В. Денисова, Н. В. Хмельницкая, Л. А. Харченко. – К. : Олимп. л-ра, 2008. – 127 с.
3. Конестяпин В. Г. Соотношение основных компонентов подготовленности в прыжках у высоту у женщин : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.04 “Теория и методика физ. воспитания и спорт. тренировки” / В. Г. Конестяпин. – М., 1985. – 20 с.
4. Кузнецов В. В. Модельные характеристики легкоатлетов / В. В. Кузнецов, В. В. Петровский, Б. Н. Шустин. – К. : Здоров’я, 1979. – 88 с.
5. Шур М. Прыжок в высоту : учеб.-метод. изд. / Михаил Шур. – М. : Терра-Спорт, 2003. – 144 с.
6. Стрижак А. П. Научно-методические основы управления тренировочным процессом высококвалифицированных легкоатлетов-прыгунов : автореф. дис. на соискание уч. степени д-ра пед. наук : спец. 13.00.04 “Теория и методика физ. воспитания и спорт. тренировки” / А. П. Стрижак. – М., 1992. – 32 с.
7. Електронні бібліотеки: інтернет стор. міжн. федер. л. атл. – Режим доступу : <http://www.iaaf.org/statistics>.

Рецензент: канд. психол. наук, доц. Фотуйма О. Я.

УДК 796/700: 327. 3

Ірина Пожар

ББК 75. 4 (2) 739

ДІЯЛЬНІСТЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ СПОРТУ ДЛЯ ВСІХ

У статті розкриваються особливості діяльності та обґрунтовується необхідність міжнародних організацій, які приймають участь у розвитку руху “Спорт для всіх”.

Ключові слова: рух, спорт, “Спорт для всіх”, міжнародна організація.

В статье раскрываются особенности деятельности и обосновывается необходимость международных организаций, которые принимают участие в развитии движения “Спорт для всех”.

Ключевые слова: движения, спорт, “Спорт для всех”, международная организация.

In the article opens up to the feature of activity and the necessity of international organizations which take part in development of motion “Sport for all” is grounded.

Key words: motion, sport, “Sport for all”, international organization.

Постановка проблеми та аналіз результатів останніх досліджень. Дослідження діяльності міжнародних організацій, які розвивають рух “Спорт для всіх”, висвітлено в працях як вітчизняних, так і зарубіжних вчених [2; 3; 5; 6; 7; 10; 11].

Автори стверджують, що у світі понад 60% дорослого населення не займаються руховою активністю в обсязі, що міг би принести користь для здоров’я. Усе це можна пов’язати з цілою групою причин недооцінювання значення рухової активності в питаннях профілактики захворювань, зміцнення, збереження й передачі здоров’я наступним поколінням.

Дефіцит рухової активності населення, як відмічають ряд учених, наносить непоправної шкоди економіці країн. У Європі такі збитки становлять 150–300 євро на кожну людину в рік [6; 22; 25].

Велике значення в розв’язанні цієї проблеми має “Спорт для всіх”, де основною метою є залучення людей до збільшення рівня раціонально організованої рухової активності в різні періоди життя. Відповідно основними завданнями в досягненні зазначеної мети є формування стійкої потреби людини до рухової активності впродовж усього життя та створення можливостей для підтримки й задоволення цієї біосоціальної потреби.

Значний внесок у розв’язання цієї проблеми здійснюють міжнародні організації. Найбільш активними серед них вважаються такі: ЮНЕСКО – спеціалізована установа Організації Об’єднаних Націй, Всесвітня організація охорони здоров’я (ВООЗ), Рада Європи, Європейський союз (ЄС), Міжнародний олімпійський комітет (МОК) та Міжнародна асоціація спорту для всіх (TAFISA – Trim and fitness International Sport for all Association). Напрями діяльності міжнародних організацій зумовлюють актуальність нашого дослідження [7; 12].

Мета роботи – розкрити зміст діяльності міжнародних організацій, які розвивають “Спорт для всіх”.

Методи дослідження. У процесі наукового дослідження були проаналізовані й систематизовані дані сучасних наукових джерел, присвячених вивченню діяльності міжнародних організацій, які сприяють розвитку “Спорту для всіх”.

Таблиця 1

Міжнародні організації, які здійснюють спортивно-оздоровчу діяльність

Українська назва організації	Прийняте скорочення
1. Міжурядові організації з фізичного виховання і спорту	
Міжурядовий комітет спорту і фізичного виховання при ЮНЕСКО	CIGEPS
Міжнародна федерація фізичного виховання	FIEP
Міжнародна рада спортивних наук і фізичного виховання. Комітет “Спорт і дозвілля”	ICSSPE
Міжнародна асоціація фізичного виховання дівчат і жінок	IAPESGW
Міжнародна федерація університетського спорту	FISU
Європейська конференція міністрів, відповідальних за розвиток спорту	ESMS
Комітет розвитку спорту Ради Європи	CDDS (CE)
2. Міжнародні спортивні організації	
Міжнародний олімпійський комітет. Комісія “Спорт для всіх”	IOC
Міжнародна асамблея національних спортивних організацій	IANOS
3. Спеціалізовані міжнародні спортивно-оздоровчі організації	
Міжнародна федерація “Спорт для всіх”	FISpT
Європейський союз “Спорт для всіх”	UESpT
Всесвітня асоціація дозвілля і рекреації	WLRA
Міжнародна рада здоров’я, фізичного виховання, рекреації і спортивних танців	ICHPER-SD
Міжнародна асоціація фітнесу і подорожей	TAFISA
Міжнародна асоціація оздоровчих, тенісних і спортивних клубів	IHRSA
Міжнародний робітничий спортивний комітет	CSIT
Європейська конфедерація “Спорт і здоров’я”	CESS
Європейська спортивна конференція	ESC
Міжнародне дослідницьке товариство з аеробіки	AIPS
Міжнародна рада з досліджень фізичної підготовленості	ICPFR
Міжнародна католицька федерація фізичного виховання і спорту	FICEPS
Європейська академія “Спорт для всіх”	EASA
Міжнародний координаційний комітет організацій “Спорт для всіх”	ICCSAO

Результати дослідження. Сьогодні функціонують більше 20 міжнародних організацій, які ставлять за мету розвиток спортивно-оздоровчої діяльності. Умовно їх поділяють на три групи [7; 13]:

1. Міжнародні організації з фізичного виховання і спорту, які утворені при провідних міжурядових установах, наприклад: Міжурядовий комітет спорту і фізичного виховання при ЮНЕСКО (спеціалізованій установі Організації Об'єднаних Націй (ООН) з питань освіти, науки і культури); Комітет розвитку спорту Ради Європи, Європейська конференція міністрів, відповідальних за розвиток спорту та ін.

2. Міжнародні спортивні організації (наприклад – МОК), які розвивають спорт вищих досягнень й одночасно сприяють розвитку масового спорту.

3. Спеціалізовані міжнародні спортивно-оздоровчі організації.

Із метою розповсюдження у світі ідей ЮНЕСКО та популяризації фізичного виховання й спорту в справах формування здорового підростаючого покоління присуджуються звання “Чемпіон ЮНЕСКО зі спорту”. Серед видатних спортсменів, удостоєних цього звання, троє українців – Сергій Бубка, Володимир та Віталій Клички [1; 4].

ЮНЕСКО в “Міжнародній хартії фізичного виховання і спорту” визначено, що “Спорт для всіх” включає фізичне виховання й заняття спортом молоді, осіб із фізичними й розумовими вадами, літніх людей, а також зростаючого числа біженців у всьому світі [9; 13].

До інших напрямів діяльності ЮНЕСКО слід віднести: обмін інформацією в області “Спорту для всіх” на міжнародному рівні; встановлення контактів між спонсорами й тими, кому потрібна спонсорська допомога; надання грантів і стипендій, об'єднання для різних проектів у рамках “Спорту для всіх” у країнах, що розвиваються; популяризація “Спорту для всіх” серед урядів країн для сприяння реалізації рекомендацій Хартії фізичного виховання і спорту. Згідно з Європейською хартією, оздоровчі програми, які поширюються в країнах – членах міжнародного руху, повинні враховувати їх особливості: політико-адміністративні, культурні, соціальні, економічні та ін [16; 17]. Саме тому кожна країна має свої програми. Вони можуть бути подібними або значно відрізнятись одна від одної.

Одночасно єдиними є вимоги до формування програм: різноманітність, варіативність, можливість вибору оздоровчих занять; поступові, індивідуальні навантаження в межах можливостей тих, які займаються; підтримка й заохочення населення з боку державних та самодіяльних структур, підвищення мотивації до занять; просвітницька основа формування правильного розуміння принципів збереження здоров'я; оцінка, перевірка фізичного стану, рівня фізичної підготовленості та реакції на фізичне навантаження; наявність кваліфікованих, спеціально підготовлених фахівців [16; 18].

В аналітичних матеріалах Всесвітньої організації охорони здоров'я відзначається такий факт, що в Європі спосіб життя кожної п'ятої людини характеризується ще незначним рівнем або повною відсутністю необхідної рухової активності. Ця проблема найбільш актуальна для країн східної частини континенту і, перш за все, України [19; 20; 21].

Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) закликає своїх членів щорічно відзначати день “Рух заради здоров'я” з метою сприяння рухової активності населення як необхідного компонента здоров'я та благополуччя. Такий день запропоновано проводити 10 травня кожного року [9]. Особливе місце серед заходів відводиться залученню широких верств населення до “Спорту для всіх”.

Рада Європи – Міжнародна організація, створена 1949 р. з метою пропаганди принципів парламентської демократії й прав людини, сприяння співпраці, а також суспільному й економічному розвитку в Європі [8; 14]. Україна – член Ради Європи з 1995 р. Учасницями Ради Європи є 46 держав. Рада Європи – це уособлення спільного зобов'язання близько 800 млн європейців захищати права людини, демократію та верховенство права.

Радою Європи у 1966 р. ініційовано довгострокову спортивну програму масового руху “Спорт для всіх”. Головною метою цієї програми визначено створення рівних умов чоловікам і жінкам, представникам усіх вікових груп для підтримання фізичного й психічного рівня розвитку, необхідного для життя, а також захист людства від виродження [10; 24].

Європейський союз (ЄС) – це союз держав-членів Європейського співробітництва, створений згідно з так званим “Маастрихтським Трактатом”, підписаним у лютому 1992 р. і діючим із листопада 1993 р. Мета ЄС – спільна зовнішня економічна політика, спільний ринок послуг, матеріальних благ, капіталу й праці, монетарний і політичний союз [21; 23].

Співробітництво у сфері спорту в ЄС організовується відділом спорту Генерального директорату з питань освіти й культури Європейської комісії. У середині 1990-х років на континенті виник ряд суттєвих нормативно-правових проблем у сфері професійного спорту, передусім у футболі. У зв’язку з цим та через ряд інших питань, в Амстердамському договорі 1997 р. уперше піднято на високий рівень проблеми спорту Європейського співробітництва [18].

Уперше в ЄС у 1999 р. було підготовлено всеохоплюючий Гельсінський звіт про спорт, на основі якого через рік у Ніцці (Франція) прийнято Декларацію про специфічні характеристики спорту і його соціальну функцію в Європі, які необхідно враховувати у визначенні загального курсу. У цій декларації у розділі “Аматорський спорт і спорт для всіх” зазначається, що заняття спортом повинні бути доступні для кожної людини з належним урахуванням її побажань і здібностей шляхом використання широкого кола організаційних й індивідуальних можливостей для занять змагальної спрямованості та спортом як засобом проведення дозвілля [18; 19; 20].

У Білій книзі про спорт зазначається, що станом на 2004 р. 60% громадян країн ЄС залучено до рухової активності. Тут функціонує понад 700 тис. спортивних клубів, об’єднаних у різноманітні асоціації та федерації. Особливо підкреслюється значення “Спорту для всіх” як важливого чинника зміцнення здоров’я населення. Указується на можливості спорту в підвищенні якості освіти дітей та молоді. Розкриваються особливості волонтерського руху в спорті [7; 15].

Висновки.

1. На даний період таке соціальне явище, як “Спорт для всіх”, знаходиться на стадії активного розвитку, особливо в країнах східної частини Європи. У науково-методичній літературі наявна необхідна кількість інформації щодо роботи міжнародних організацій, у якій зазначено, що основними завданнями в їх роботі є збільшення рухової активності громадян.
2. У світовому контексті міжурядові організації міжнародного та європейського рівнів відіграють провідну роль у питаннях формування базових принципів, визначення пріоритетних напрямів політики у сфері спорту для всіх. Вони здійснюють постійний моніторинг ситуації та дають рекомендації урядам і громадським організаціям до забезпечення доступності занять спортом для різних груп населення.

1. Апанасенко Г. Л. Избранные статьи о здоровье / Г. Л. Апанасенко. – К. : Здоров’я, 2005. – 48 с.
2. Булатова М. М. Европейский опыт : уроки и ориентиры / М. М. Булатова // Теория и методика физ. воспитания и спорта. – 2007. – № 1. – С. 3–7.
3. Волков Л. В. Спорт для всех : концепция спортивного стиля жизни детей и молодежи Украины / Л. В. Волков // Актуальні проблеми розвитку руху “Спорт для всіх” у контексті європейської інтеграції України : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Тернопіль, 24–25 червня 2004 р.). – Тернопіль, 2004. – С. 184–188.

4. Войнар Ю. Состояние “Спорта для всех” во Франции, тенденции развития / Ю. Войнар // Четвертый Міжнар. наук. конгрес “Олімпійський спорт і спорт для всіх: проблеми здоров’я, рекреації, спортивної медицини та реабілітації” : тези доп. – К. : Олімп. л-ра, 2000. – С. 468.
5. Гостев Р. Г. “Спорт для всех” и спорт высших достижений / Р. Г. Гостев // Четвертый Міжнар. наук. конгрес “Олімпійський спорт і спорт для всіх: проблеми здоров’я, рекреації, спортивної медицини та реабілітації” : тези доп. – К. : Олімп. л-ра, 2000. – С. 472.
6. Гуськов С. И. Государство и спорт / С. И. Гуськов. – М., 1996. – 176 с.
7. Дутчак М. В. “Спорт для всіх” у світовому контексті : напрями та технології діяльності міжнародних організацій / М. В. Дутчак // Теорія і методика фіз. виховання і спорту. – 2007. – № 1. – С. 8–16.
8. Дутчак М. В. “Спорт для всіх” і здоровий спосіб життя / М. В. Дутчак // Вісник Прикарпатського університету. – 2010. – № 11. – С. 124–128.
9. Ежегодная глобальная инициатива “Движения за здоровья” : концептуальный документ. – Женева : Всемирная организация здравоохранения, 2003. – С. 13–14.
10. Жуляев В. М. Международное физкультурно-оздоровительное движение “Спорт для всех” / Жуляев В. М., Левицкий В. Д., Димитракис Д. // Наука в олимпийском спорте. – 2000. – Спец. вып. – С. 41–47.
11. Матвеев Л. П. Размышления о спорте / Л. П. Матвеев // Спорт. менеджмент. – 2004. – № 1. – С. 16–21.
12. Матвеев Л. П. Что же все-таки это такое – “Спорт для всех”? / Л. П. Матвеев // Спорт для всех. – 2000. – № 3. – С. 8–12.
13. Платонов В. М. Від спортивної майстерності до здорового способу життя / В. М. Платонов // Концепція розвитку галузі фізичного виховання і спорту в Україні : зб. наук. пр. – Рівне : Ліста, 1999. – С. 3–7.
14. Ренсон Р. Спорт для всех: новые и старые формы культуры движения / Р. Ренсон // Спорт для всех. – 1999. – № 1–2. – С. 19–23.
15. Рожков П. А. Развитие физической культуры и спорта – приоритетное направление социальной политики государства / П. А. Рожков // Теория и практика физ. культуры. – 2002. – № 1. – С. 2–8.
16. Універсальний словник-енциклопедія / [гол. ред. М. Попович]. – К. : Ірина, 1999. – 1551 с.
17. Шаги к здоровью: основа для содействия физической активности в целях укрепления здоровья в Европейском регионе. – Копенгаген : Европейское региональное бюро ВОЗ, 2007. – 45 с.
18. Andeu J. Sport and European Union / J. Andeu // European Crossroads: Sport – Front Door to Democracy. – Strasbourg : European Youth Centre, 2004. – P. 61–63.
19. Bartoluci M. Sport for All – its essence and the ways of its promotion / M. Bartoluci, D. Omrcen, S. Bartoluci // Making sport attractive for all, proceedings book / XVI European Sports Conference (Dubrovnik, September 24–26, 2003). – Zagreb : Ministry of Education and Sport of the Republic of Croatia, 2003. – P. 26–35.
20. Brehm W. “To get Germany moving” – aims, target-groups, programs, evidence of health-sport / W. Brehm, K. Bos // Book of Abstracts of the 11th annual congress of the European College of Sport Science. – Cologne : Sportverlag Strauss, 2006. – P. 431.
21. Gostin A. Sport for all and Social Integration: the Case of South African Rainbow Nation / A. Gostin // TAFISA Magazine. – 2007. – № 1. – P. 66–70.
22. Physical activity and health in Europe: evidence for action / [edited by N. Cavill, S. Kahlmeier, F. Racioppi]. – Copenhagen : WHO Regional Office for Europe, 2006. – 40 p.
23. Survey from Israel Sport for All Association // ASSFAA Newsletter. – Busan : ASSFAA Secretariat, 2005. – P. 9.
24. Tax on Television Rights approved in France // Sport Information Bulletin. – 2000. – № 1. – P. 29.
25. The Council of Europe and sport. – Strasbourg : Council of Europe, 2000. – 10 p.

Рецензент: докт. біол. наук, проф. Мицкан Б. М.